

KPSS
2024
ÖABT

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

VIDEO
DESTEKLİ

TÜRKÇE

KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ

Arti - Yapay
Zekâ Asistan

Dijital Öğrenme
Ayak İzi

Hibrit Kitap
Teknolojisi

Hibrit kitaba erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Türkçe Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-79-4

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

13. Baskı: Eylül 2023, Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Sevgili Öğretmen Adayları,

Elinizdeki kitap, Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi (ÖABT-Türkçe Öğretmenliği) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli öğretmen adaylarımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, çıkmış sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

ÖABT Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi testi kapsamında gelen sorular incelendiğinde, Türkçe Dersi Öğretim Programları'nın her birinin harmanlanmasıyla oluşturulduğu ve dolayısıyla öğretmen adaylarının bütün programlara olabildiğince hâkim olması gerektiği gözlenmektedir. Kitabımızda tüm programların gereken bilgilerine ve karşılaştırmalarına yer verilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

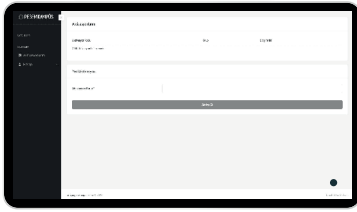
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

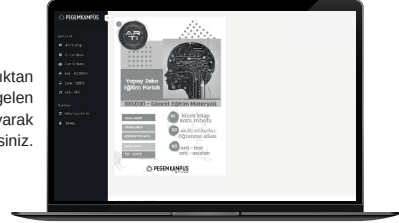
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: ANLAMA VE ANLATMA
TEKNİKLERİ: TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

I. Dinleme Eğitimi	1
A. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler	6
B. Dinlemenin Önemi	7
C. Dinleme Türleri	9
Ç. Dinleme Becerisinin Türkçe Öğretim Programlarındaki Yeri	10
D. Dinlenecek / İzlenecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler	16
E. Öğretim Programlarında Dinleme Tür, Yöntem ve Teknikleri	17
F. Dinleme Kusurları	21
G. Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	22
Çözümlü Test - I.....	24
Çözümler	27
Çözümlü Test - II.....	29
Çözümler	32
II. Konuşma Eğitimi	34
A. Konuşma Tür, Yöntem ve Teknikleri	38
B. Drama-Yaratıcı Drama	40
C. Konuşma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	48
D. Sesle İlgili Kavramlar	50
E. Konuşma Bozuklukları	57
Çözümlü Test - I.....	64
Çözümler	67
Çözümlü Test - II.....	69
Çözümler	72
III. Okuma Eğitimi	73
A. Metin Yapısı ve Okuduğunu Anlama.....	73
B. Metin Türleri.....	75
C. Okuma ve Bilişsel Farkındalık Stratejileri.....	84
D. Okuma Teori ve Modelleri	90
E. Okuma Yöntem ve Teknikleri	95
Çözümlü Test - I.....	114
Çözümler	117
Çözümlü Test - II.....	118
Çözümler	121
IV. Yazma Eğitimi	123
A. Yazma Eğitiminin Amaçları	124
B. Yazma Becerisini Geliştirmede Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler.....	130
C. Yazmanın Psikolojik ve Sosyolojik Açından Önemi	134
D. Yazılı Anlatımın Aşamaları.....	134
E. Yazılı Anlatım Unsurları.....	142
F. Metinsellik Ölçütleri.....	150
G. Yazma Eğitiminin Sorunları.....	153
H. Yazma Eğitiminde Ölçme Değerlendirme	154

Çözümlü Test - I.....	159
Çözümler	162
Çözümlü Test - II.....	163
Çözümler	167

V. Dil Bilgisi Öğretimi169

A. Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisinin Yeri ve Önemi	171
B. Dil Bilgisi Öğretiminin Bugünkü Durumu	173
C. Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları	176
D. Dil Bilgisi Öğretiminin Önemi	177
E. Dil Bilgisi Öğretiminin Türkçe Programlarındaki Yeri.....	180
F. Dil Bilgisi Öğretiminin İlkeleri	183
G. Dil Bilgisi Öğretim Yaklaşımları	184
H. Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri	186
Çözümlü Test.....	191
Çözümler	194

VI. Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme195

Değerlendirme Araç ve Yöntemleri.....	198
Çözümlü Test.....	206
Çözümler	210

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili

Genel Bilgiler	212
I. Giriş	212
Öğretim Programının Amaçları	212
Öğretim Programlarının Perspektifi.....	212
Değerlerimiz	213
Yetkinlikler	213
Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı.....	214
Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları	214
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanması.....	215
1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	215
2. Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımı	216
3. Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	216
4. Uygulamada Dikkat Edilecek Hususlar.....	217

2. BÖLÜM: ESKİ TÜRK DİLİ

I. Dillerin Sınıflandırılması ve Türkçenin Dünya

Dilleri Arasındaki Yeri	233
A. Yapı Bakımından Dünya Dilleri	233
B. Köken Bakımından Dünya Dilleri	235
C. Altay Dilleri Teorisi.....	235
D. Türk Dilinin Tarihî Dönemleri.....	236
Çözümlü Test.....	243
Çözümler	246

3. BÖLÜM: YENİ TÜRK DİLİ

I. Ses Bilgisi (Fonetik)	247
A. Ünlüler (Vokaller)	247
B. Ünsüzler (Konsonant)	248
C. Türkçenin Ses Özellikleri	251
D. Seslerin Birleşmesi	251
E. Ses Olayları	253
Çözümlü Test	260
Çözümler	263
II. Biçim Bilgisi	265
A. Kök ve Özellikleri	265
B. Ekler ve Özellikleri	266
Yapım Ekleri	266
Çekim (İşletme) Ekleri	267
C. Yapıları Bakımından Kelimeler	270
Basit Kelime	270
Türemiş Kelime	270
Birleşik Kelime	270
Çözümlü Test	273
Çözümler	276
III. Fiiller	278
A. Anlamına Göre Fiiller	278
B. Fiillerin Çekimlenmesi	278
C. Ek Fiil	278
D. Yapısına Göre Fiiller	280
E. Fiilimsiler	281
F. Fiillerde Çatı	283
Çözümlü Test	287
Çözümler	290
IV. İsimler	292
A. Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler	292
B. Varlıkların Niteliklerine Göre İsimler	292
C. Varlıkların Niceliklerine (Sayılarına) Göre İsimler	293
D. Yapısına Göre İsimler	293
E. İsimlerin Çekimlenmesi	293
F. İsim Tamlaması	293
Çözümlü Test	297
Çözümler	300
V. Yardımcı Sözcük Türleri	302
A. Zamirler (Adıllar)	302
B. Sıfatlar	304
C. Zarflar	306
D. Yardımcı Sözcük Türleriyle İlgili Uyarılar	307
Çözümlü Test	308
Çözümler	311
VI. Görevli Sözcükler	312
A. Edatlar	312
B. Bağlaçlar	313
C. Ünlemler	313
Çözümlü Test	315
Çözümler	318
VII. Söz Öbekleri (Kelime Grupları)	319
A. Tekrar Grupları (İkilemeler)	319
B. Bağlama Grupları	319
C. Sıfat Tamlaması Grupları	319
D. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu	319
E. Birleşik İsim Grupları	320
F. Birleşik Fiil Grupları	320
G. Unvan Grupları	320
H. Ünlem Grupları	320
İ. Sayı Grupları	320
J. Edat Grupları	320
K. Fiilimsi Grupları	320
L. Kısaltma Grupları	321
M. İsnat Grupları	321
N. İlgı Grubu (Genitif Grubu)	321
O. Yönelme Grubu (Datif Grubu)	321
P. Bulunma Grubu (Lokatif Grubu)	321
R. Ayrılma Grubu (Ablatif Grubu)	321
S. Vasıta Grubu	321
Çözümlü Test	324
Çözümler	326
VIII. Cümle Öğeleri	328
A. Yüklem	328
B. Özne	329
C. Yardımcı Öğeler (Tümleçler)	329
Nesne (Düz Tümleç)	329
Dolaylı Tümleç	329
Zarf Tümleci	330
Edat Tümleci	330
IX. Cümle Türleri	331
A. Yüklem Yerine Göre Cümleler	331
B. Yüklem Türüne Göre Cümleler	331
C. Anlamına Göre Cümleler	332
D. Yapısına Göre Cümleler	333
Çözümlü Test	336
Çözümler	339
Karma Test - I	341
Çözümler	344
Karma Test - II	348
Çözümler	351
Karma Test - III	353
Çözümler	356
Karma Test - IV	358
Çözümler	361

4. BÖLÜM: DİLBİLİM

Dil Bilimi	363
Dil Bilgisi ve Bilimi	363
A. Dil İncelemeleri Tarihçesi	364
B. Dil Bilim Kuramları	370
C. Göstergibilim ve Kuramları	400
D. Edimbilim ve Sözceleme Kuramları	409
E. Ses ve Dil Bilim	413
F. Biçim ve Dil Bilim	415
G. Cümle ve Dil Bilim	418
H. Anlam ve Dil Bilim	421
I. Dil Bilim Dalları	427
Çözümlü Test - I.....	434
Çözümler	437
Çözümlü Test - II.....	439
Çözümler	442

5. BÖLÜM: TÜRK HALK EDEBİYATI

I. Halk Bilimi	444
A. Halk Edebiyatı ve Araştırma Yöntemleri	444
B. Halk Bilimi Yöntem ve Kuramları	444
C. Halk Bilimi Alanında Çalışmış Önemli Araştırmacılar	450
D. Halk Edebiyatının Yazılı Kaynakları	452
II. İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı	455
A. Sözlü Türk Edebiyatı (... -VIII. yy.)	455
B. Yazılı Türk Edebiyatı (VIII. yy. - X. yy.)	457
Çözümlü Test.....	458
Çözümler	461
III. İslam Kültürü Etkisindeki Türk Halk Edebiyatı ..	462
Halk Şiirinde Tür ve Şekil	462
Redif ve Kafiye (Uyak) Türleri.....	462
Halk Şiirinde Tema, Dil ve Üslup	463
Halk Şiirinde Kullanılan Heceli Nazım Şekilleri.....	463
Halk Şiirinde Kullanılan Aruzlu Nazım Şekilleri	467
Çözümlü Test.....	469
Çözümler	472
A. Anonim Halk Edebiyatı	473
Anonim Halk Edebiyatı Söylemelik Türleri.....	473
Mâni	473

Türkü.....	474
Ağıt.....	475
Ninni.....	475
Anonim Halk Edebiyatı Konuşmalık Türleri	476
Tekerleme	476
Bilmece	477
Atasözleri	477
Deyimler.....	478
Alkışlar ve Kargışlar.....	478
Anonim Halk Edebiyatında Seyirlik Türler (Geleneksel Türk Tiyatrosu)	478
Karagöz Oyunu.....	478
Orta Oyunu	479
Meddah.....	480
Kukla Oyunu	480
Köy Seyirlik Oyunları	481
Anonim Halk Edebiyatı Anlatmalık Türleri	482
Destan Kitapları / Nameler, Tekke-Tasavvuf Kaynaklı Eserler.....	482
Efsane.....	483
Destan (Epik Destan).....	484
Mit.....	486
Halk Hikâyesi	491
Kahramanlık Hikâyeleri.....	493
Sevda Konulu Hikâyeler	494
Masal	498
Fıkra.....	501
Çözümlü Test.....	504
Çözümler	507
B. Âşık Edebiyatı	508
Çözümlü Test.....	515
Çözümler	518
C. Tekke - Tasavvuf (Dinî - Tasavvufi Türk Edebiyatı) Edebiyatı	519
Tekke Edebiyatı Nazım Türleri.....	519
Anadolu Dışında Dinî - Tasavvufi Türk Edebiyatı.....	520
Anadolu'da Dinî - Tasavvufi Türk Edebiyatı	521
Çözümlü Test.....	527
Çözümler	530

6. BÖLÜM: ESKİ TÜRK EDEBİYATI

I. Eski Türk Edebiyatının Tanımı, Estetik Anlayışı ve Kaynakları	531
A. Eski Türk Edebiyatının Çerçevesi ve Tanımı	531
B. Eski Türk Edebiyatında Adlandırma Sorunu	531
C. Eski Türk Edebiyatında Şiirin Dönemleri.....	531
D. Eski Türk Edebiyatında Şiir Kitapları.....	532
E. Dîvân Şiirinin Geleneksel Özellikleri	533
F. Dîvân Şiirinde Biçim ve Âhenk.....	534
G. Dîvân Şiirinde Muhteva (İçerik).....	534
II. Eski Türk Edebiyatında Biçim, Vezin ve Söz Sanatları	562
A. Dîvân Şiirinde Nazım Biçimleri.....	562
Beyitlerden Oluşan Nazım Biçimleri	563
Tek Dörtlükten Oluşan Nazım Biçimleri	571
Bentlerden Oluşan Nazım Biçimleri (Musammatlar).....	572
B. Dîvân Şiirinde Nazım Türleri.....	579
C. Dîvân Şiiriyle İlgili Bazı Kavramlar	580
D. Aruz Vezni.....	583
E. Edebî Sanatlar (Söz Sanatları)	590
Çözümlü Test - I.....	611
Çözümler	614
Çözümlü Test - II.....	615
Çözümler	618
Çözümlü Test - III.....	620
Çözümler	623
III. Dîvân Edebiyatının Tarihsel Gelişimi	625
A. XIII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	625
B. XIV. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	628
C. XV. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	634
D. XVI. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı.....	645
E. XVII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı.....	657
F. XVIII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı.....	665
G. XIX. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı.....	672
IV. Dîvân Edebiyatında Nesir	677
A. Dîvân Nesrinin Türleri	677
B. Dîvân Nesrinin Tarihsel Gelişimi	683
C. Şair Tezkireleri	692
Çözümlü Test.....	712
Çözümler	715

7. BÖLÜM: EDEBİYAT AKIMLARI VE YENİ TÜRK EDEBİYATI

I. Batı Edebiyatı Akımları	716
Çözümlü Test - I.....	727
Çözümler	730
II. Antik Yunan Edebiyatı	731
Latin (Roma) Edebiyatı	732
İtalyan Edebiyatı	733
Fransız Edebiyatı.....	734
İngiliz Edebiyatı	740
Rus Edebiyatı	741
Alman Edebiyatı	744
Amerikan Edebiyatı	746
Dünya Edebiyatının Diğer Önemli Sanatçıları	747
Batı Edebiyatı Roman Özetleri	748
Çözümlü Test - I.....	750
Çözümler	753
Çözümlü Test - II.....	754
Çözümler	757
Çözümlü Test - III.....	758
Çözümler	762
III. Yenileşme Dönemi	765
A. Yeni Türk Edebiyatında Dönemler	765
B. Yeni Türk Edebiyatında Tür, Şekil, Tema ve Ahenk Unsurları.....	769
Çözümlü Test.....	788
Çözümler	790
IV. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı	791
A. Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri (I. Dönem).....	794
B. Tanzimat Sanatçıları (I. Dönem)	796
İbrahim Şinasi	796
Ziya Paşa.....	796
Namık Kemal	797
Şemsettin Sami.....	798
Ahmet Mithat Efendi	799
Ahmet Vefik Paşa	800
Beşir Fuat	800
C. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı (II. Dönem)...	801
D. Tanzimat Sanatçıları (II. Dönem)	801
Recaizade Mahmut Ekrem	801

Abdülhak Hamit Tarhan	802	C. Millî Edebiyat Dönemi	827
Samipaşazade Sezaî	803	D. Millî Edebiyat Dönemi Sanatçıları	829
Muallim Nâci	803	Ömer Seyfettin	829
Nabizade Nazım	804	Ali Canip Yöntem	829
Mizancı Murat Bey	804	Ziya Gökalp	830
E. Ara Nesil Yazarları	804	Mehmet Emin Yurdakul	830
Fatma Aliye Hanım	804	Ahmet Hikmet Müftüoğlu	830
Çözümlü Test	806	Mehmet Fuat Köprülü	831
Çözümler	809	Rıza Tevfik Bölükbaşı	831
V. Servetifünun (Edebiyatıcedide) Dönemi		Halide Edip Adivar	831
Edebiyatı	810	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	832
A. Servetifünun Edebiyatının Genel Özellikleri	810	Reşat Nuri Güntekin	832
B. Servetifünun Dönemi Sanatçıları	812	Refik Halit Karay	833
Tevfik Fikret	812	Aka Gündüz	834
Cenap Şahabettin	812	E. Millî Edebiyat Yıllarında Bağımsız İsimler	834
Ali Ekrem	813	Mehmet Âkif Ersoy	834
Hüseyin Sîret	813	Yahya Kemal Beyatlı	835
Süleyman Nazif	813	Çözümlü Test - I	838
Faik Ali	813	Çözümler	841
Celal Sahir	813	Çözümlü Test - II	842
Halit Ziya Uşaklıgil	814	Çözümler	845
Mehmet Rauf	815	Karma Test - I	846
Hüseyin Cahit Yalçın	815	Çözümler	850
Ahmet Şuayp	815	Karma Test - II	851
C. Servetifünun Dönemi'nde Bağımsız Sanatçılar	817	Çözümler	854
Hüseyin Rahmi Gürpınar	817	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	855
Ahmet Rasim	817	I. Cumhuriyet Dönemi'nde Şiir	857
Şair Nigar Hanım	818	A. Millî Edebiyat Akımına Bağlı Şiir	858
Selanikli Fazlı Necip	818	B. Beş Hececiler	861
Çözümlü Test	819	C. Saf (Öz) Şiir Anlayışı	864
Çözümler	822	D. Yedi Meşaleciler	866
VI. II. Meşrutiyet Dönemi Edebiyatı	823	E. Toplumcu Gerçekçi Şiir	867
A. Fecriâtî Topluluğu	824	F. Garip (I. Yeni)	869
Ahmet Haşim	825	G. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şairler (Bağımsızlar)	872
Emin Bülent Serdaroğlu	826	H. Maviciler	875
Fazıl Ahmet Aykaç	826	I. Hisarcılar	875
Tahsin Nahit	826	J. İkinci Yeni	877
B. Nesl-i Âtî (Nâyîler)	826		

K. 1960-1980 Arası Toplumcu Gerçekçi Şiir.....	880
L. Yeni İslamcı Şiir.....	882
M. 1980 Sonrası Türk Şiiri.....	884
II. Cumhuriyet Dönemi'nde Roman - Hikâye (Anlatmaya Bağlı Metinler).....	887
A. Bireyin İç Dünyasına Yönelen Roman - Hikâye.....	888
B. Bağımsızlar.....	890
C. Toplumcu Gerçekçi Roman - Hikâye.....	893
D. Postmodern (Soyut/Modernizmi Esas Alan) Roman - Hikâye.....	897
E. Yeni Gelenekçi Roman.....	902
F. Cumhuriyet Dönemi'ndeki Bazı Eserler.....	904
III. Cumhuriyet Dönemi Öğretici Metinler.....	911
IV. Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro.....	914
Çözümlü Test - I.....	918
Çözümler.....	921
Çözümlü Test - II.....	922
Çözümler.....	925
Çözümlü Test - III.....	926
Çözümler.....	930
Karma Test - I.....	932
Çözümler.....	935
Karma Test - II.....	937
Çözümler.....	940
Karma Test - III.....	941
Çözümler.....	944

8. BÖLÜM: ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk Edebiyatı.....	945
A. Çocuk ve Çocuğun Gelişim Özellikleri.....	945
B. Gelişimin Temel İlkeleri.....	945
C. Çocuğun Gelişim Özellikleri.....	945
D. Çocuk Edebiyatının Tanımı.....	948
E. Çocuk Edebiyatının Niteliği.....	949
F. Çocuk Edebiyatının Hedefleri.....	949
G. Çocuk Edebiyatının Önemi.....	950
H. Çocuk Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler.....	951

I. Batı Ülkelerinde Çocuk Edebiyatının Tarihî Gelişimi.....	953
İ. Türkiye'de Çocuk Edebiyatının Gelişimi.....	954
J. Çocuk Edebiyatının Kaynakları.....	958
Çözümlü Test - I.....	975
Çözümler.....	978
Çözümlü Test - II.....	980
Çözümler.....	983

9. BÖLÜM: EDEBİYAT BİLGİ VE KURAMLARI

Edebiyat Bilgi ve Kuramları.....	985
---	------------

10. BÖLÜM: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihçesi.....	986
Yabancılara ve Türkçe Öğretiminde Esas Alınan İlkeler.....	987
Dil Öğrenme Stratejileri.....	988
Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri.....	991
Yabancı Dil Öğretim Teknikleri.....	996
Seviyelere Göre Kazanım Listeleri.....	1014
Çözümlü Test.....	1031
Çözümler.....	1033
Karma Test.....	1034
Kaynakça.....	1066

I. DİNLEME EĞİTİMİ

Dinleme, dilin anlama becerilerinden biridir. Sözlü iletişim sürecinde dil ve sesleri aracılığıyla kodlanan çeşitli sözcüklerin fiziksel olarak algılanması ve bunların zihinsel süreçlerden geçirilip anlamlandırılması biçiminde gerçekleşir. Dilin bir iletişim aracı da olduğu düşünüldüğünde hayli önemli bir beceri olan dinleme ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Bunlar:

- Dinleme, "sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme yeteneğidir".
- Dinleme, "konuşulan kelimelere dikkat etmek, seslerin yanı sıra onları anlamaktır".
- Dinleme, "konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir".

Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere dinleme, insanların iletişim becerilerinde oldukça önemli görevler üstlenen ve bir anlamlandırma süreci içeren aktif bir süreçtir. Ancak dinleme becerisini salt bir anlamlandırma süreci ya da anlama yetisi olarak sınırlamamak gerekir çünkü günlük yaşamda insanlar çeşitli amaçlarla dinlemeler gerçekleştirebilmektedir. Bu bağlamda Türkçe öğretimi gerçekleştiren bireylerin günlük yaşamda kullanabilecekleri dil becerilerine hâkim olmaları ve nitelikli birer dil kullanıcısı olmaları amaçlanmalıdır.

Dinleme becerisinden söz edilirken mutlaka "işitme" kavramına değinmek gerekir. İşitme, fiziksel bir durumken dinleme, içine işitmeyi de alan aktif, zihinsel bir süreçtir. İşitme, kişinin iradesi dışında gerçekleşebilirken dinleme bir çaba gerektirir. Bu bağlamda her dinlemede bir işitmenin olduğu ancak her işitmede bir dinleme sürecinin olmayabileceği unutulmalıdır. Okuma sadece yazılı harflere bakmak değildir, bu doğrultuda dinlemenin de sadece ses dalgalarını işitme süreci olarak değerlendirilmemesi gerekir.

Dinlemenin işitme ile farkının dışında bu dil becerisinin yanında "izleme" kavramına da dikkat çekmek gerekir. Çünkü bazı durumlarda (radyo dinleme, şarkı dinleme vb.) sadece dinleme varken bazı durumlarda (tiyatro, sinema vb.) dinlemenin yanında izleme de gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda Türkçe öğretim programlarında dinleme becerisi "izleme" kavramı ile bir arada ele alınmış ve bu doğrultuda çeşitli amaç ve kazanımlar belirlenmiştir.

Dinleme Süreci:

1. Duyum/algı (işitme)
2. Dikkat (odaklanma-dinleme)
3. Sesleri ayırıştırma (ilişki kurma/sınıflandırma)
4. Tanımlama (anlama/öğrenme)
5. Değerlendirme (Eleştirel düşünme/tepkide bulunma)
6. Kodlama (önemli bilgileri hafızada saklama)

Dinleme de diğer beceriler gibi öğrenilir ve öğretilir. Dinlemeyi öğrenmek, okumayı öğrenmek kadar önemlidir. Okumak gibi dinlemek de bilgi, beceri, alışkanlık gerektirir. İnsanlar bilgi edinmek, uygun yanıt vermek, eleştirip değerlendirmek için en önemlisi nezaket ve demokratik tutumun gereği olarak başkalarını dinlemelidir.

ÖABT Çıkış Soru

Dinleme sürecindeki zihinsel etkinliklerin sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) işitme - anlama - ilişkilendirme - seçme - dikkat etme
- B) işitme - dikkat etme - ilişkilendirme - seçme - anlama
- C) işitme - anlama - seçme - dikkat etme - ilişkilendirme
- D) işitme - dikkat etme - seçme - ilişkilendirme - anlama
- E) işitme - anlama - seçme - ilişkilendirme - dikkat etme

Çözüm

Dinleme süreci, işitme-dikkat (odaklanma)-seçme-ilişki kurma-anlamadan oluşur. Dinleme sürecinin ilk aşaması sesleri ve konuşmaları işitmektir. İkinci aşamada sesler ve konuşmalara dikkat yoğunlaştırılır, ilgi duyulanlar ve gerekli görülenler seçilir. Seçilen bilgi ve düşünceler, çeşitli zihinsel işlemlerden (analiz etme) geçirilerek bireyin ön bilgileriyle ilişkilendirildikten sonra anlamlandırma gerçekleşir. En yakın çeldirici B seçeneği olarak görülmektedir ancak birey, dikkatini yoğunlaştırdıktan, seçtikten sonra ön bilgileriyle ilişkilendirir. İlişkilendirme daha üst düzey ve sonraki işlemdir.

Cevap D

İnsanlar, yeterli dinleme verimliliğine sahip değildir. Dinleme verimliliğinin artırılması için gerekli çabanın gösterilmesi gerekir. Dinlemenin doğuştan getirilen ve belirli bir eğitim gerektirmeyen bir beceri olarak ele alınması dinleme verimliliğini düşüren ana etmen olarak düşünülebilir.

Başarılı bir iletişim için gerekli olan "anlayabilmek için dinleme", kişinin rastlantılara bağlı olarak kendi kendini eğitmesine bırakılmaktadır. Kimi bireyler, dinleme becerisinde yeteneklerinin yardımıyla başarılı olurken kimilerinin iyi bir dinleyici olabilmek için bilinçli bir çaba harcaması ve yeni beceriler geliştirmesi gerekir. Bu da ancak sistemli bir eğitimle mümkün görünmektedir.

Dinleme eğitiminin temelleri okul öncesi dönemde başlar. Birey okul öncesine ait bütün bilgi, duygu ve düşünce evrenini dinleme yolu ile oluşturur. Bu dönemde kazanılan bilgilerin kalıcılığı ve etkililiği düşünüldüğünde dinlemenin insan hayatındaki önemi daha iyi kavranabilir. Bu

aşamada en önemli görev, aileye düşer. Ailede verilen eğitim, çocukların dinleme yeteneklerinin gelişmesini etkiler. Kendi konuşması dinlenmişse; masal dinlemeye, yönerge dinleyip iş yapmaya, soru sorup yanıt almaya alışkınsa, kendisine iyi davranılmışsa, çocuk okula dinlemeyi öğrenmiş olarak gelir. Evlerde anne, babalar; kreş, yuva ve anaokullarında öğretmenler, çocuklara dinleme alışkanlığı kazandırmaya çalışırlar. Ancak okul öncesi dönemde dinleme eylemi, kendiliğinden ve bilinçsiz bir şekilde gerçekleşir. Bu dönemde çocuk neyi, niçin, nasıl ve ne ölçüde dinlemesi gerektiğini bilemez. Bu kazanımların küçük yaşta bilinçli hâle getirilebilmesi verilen eğitime bağlıdır. Elbette verilecek bu eğitime, çocuğun o zamana kadar edindiği dinleme ve konuşma becerileri de dâhildir. Demirel bu noktayı “Okul öncesi dönemden başlayarak istekli, amaçlı, planlı, eleştirel dinleyiciler yetiştirmenin yolları aranmalı böylece aydın birey olma özelliklerinden biri yerine getirilmelidir.” ifadesiyle vurgulamaktadır. Böylelikle dinlemenin, erken yaşlarda bilinçli bir eğitime tabi tutulması gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

ÖABT Çıkmış Soru

Konuşmanın konusunu, ana ve yardımcı düşüncelerini bulma, konuşmacının hareket ettiği noktaları belirleme, amacını yorumlama, bilgileri sıralama, sınıflama, düzenleme, ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurma, dinlemenin hangi aşaması ile ilgilidir?

- A) Sözel anlama
- B) Zihinde yapılandırma
- C) Bilgiyi uygulama
- D) Zihinsel hazırlık
- E) Amaç belirleme

Çözüm

Dinlemenin işlem boyutu düşünüldüğünde işleme, anlama ve zihinde yapılandırma olarak üç boyuttan oluşur. Bu işlemler aşamalı olarak düz bir çizgi şeklinde değil iç içe geçmiş halkalar biçiminde yürütülmektedir. Birey dinleme sırasında bir taraftan işitmeyi sürdürmekte, bir taraftan da işittiklerini anlamakta ve zihinde yapılandırmaktadır. Konuşmanın konusunu, ana ve yardımcı düşüncelerini bulma, konuşmacının hareket ettiği noktaları belirleme, amacını yorumlama, bilgileri sıralama, sınıflama, düzenleme, ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurma işlemlerinin yapıldığı işlemsel boyut zihinde yapılandırma değildir.

Cevap B

Küçük yaşlardan itibaren çocuğun dinleme becerisinin gelişmesi başlıca şu aşamalardan oluşmaktadır:

- ✓ Çocuk özellikle kendisine yapılan seslenmeler dışında bilinçli olarak dinleme becerisine sahip değildir. Sadece bazı belirgin sesleri dinler.
- ✓ Başlangıçta çocuk, dinlemek için dikkat kesildiği bir anda dışarıdan gelen ses, ışık, hareket vb. davranışlarla dinlemekten kolayca vazgeçer.
- ✓ Dinlerken kendi düşüncelerini ifade etmek konusunda sabırsızlanır. Söylenenlerden çok, kendisiyle ilgilenir.
- ✓ Dinledikleri ile kendi deneyimleri arasında çağrışım yoluyla ilgi kurar ve konuşmaya katılır.
- ✓ Bu aşamada çocuk, dinleme sürecinde soru ve yorumlarla aktif hâle gelir.
- ✓ Duygular, zihinsel faaliyetler ve önceki bilgiler de dinleme sırası ve sonrası uygulamalara katılır.

Genel anlamda günlük hayatta, özelde ise ders işleme süreci düşünüldüğünde en çok kullanılan beceri, dinlemedir. Birey, diğer becerilere harcadığı toplam zaman kadar bir süreyi dinlemeye ayırmaktadır. Okul döneminde öğrenciler, bilgilerin büyük bir kısmını dinleyerek öğrenir. Bu durum, eğitim öğretim faaliyetlerinde dinleme çalışmalarına gereken önemin verilmesi gerekliliğini tekrar vurgulamaktadır.

Çiftçi, öğrencilerin dinlemeye ayırdıkları zamana dikkat çekmekte ve öğrendiklerinin neredeyse %83'ünü dinleme yoluyla elde ettiklerini belirtmektedir. Temur çocuğun okula başladığında sınıf içindeki zamanının ortalama %60'ını dinlemekle geçirdiğini söylemektedir. Yangın ise Türkiye'de sınıf içerisinde bir ders saatinin %67'sinin sözlü davranışlara ayrıldığını, yapılan araştırmaların, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını 2,5 - 4 saat dinlediklerini gösterdiğini açıklamaktadır. Bu oranlara göre dinleme becerisi istenen düzeyde gelişmemiş bir öğrencinin, etkisiz bir öğrenim süreci yaşaması kaçınılmazdır. Bu nedenle yeterli düzeyde bir dinleme becerisine sahip olmak akademik başarı için de gereklidir.

İlkokul ve ortaokulda dinleme, ağırlıklı olarak sadece öğretmen veya başka bir yetişkinin konuşmasına dayandığı için öğrenci pasif bir konumda kalmakta, buna öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar da eklenince öğrenciler, öğretimden yeterince yararlanamamaktadır. Bireysel farklılıklar dikkate alındığında her öğrencinin dikkat düzeyi, birbirinden farklılık gösterecektir. Bunun için sınıf seviyelerine göre her öğrenciyi kapsayacak ortalama dikkat süreleri belirlenmelidir. Çünkü dinleme süresinin, dinlediğini anlama üzerindeki etkisi oldukça önemlidir. Dinleme süresiyle ilgili olarak öğretim programlarında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece 1998 yılında

hazırlanan ancak uygulanamayan taslak programda yaş gruplarına göre dinleme süreleri belirtilmiştir. Bu durum aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 1998 Taslak Programında Sınıf Seviyelerine Göre Dinleme Süreleri

Sınıf	Süre
1	3–5 dakika
2	5–8 dakika
3	8–10 dakika
4	10–15 dakika
5	15–20 dakika
6	20–25 dakika
7	25–30 dakika
8	30–35 dakika

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi birinci sınıfta 3–5 dakikaya sınırlı olan dinleme süresi her sınıfta artarak 30–35 dakikaya kadar çıkabilmektedir.

Göğüş ise süre dağılımından bahsederken sınıf seviyelerini kendi aralarında gruplandırmış aynı zamanda sınıf düzeylerine göre öğrencinin göstereceği dinleme davranışını da belirtmiştir:

Tablo 2: Sınıf Seviyelerine Göre Dinleme Süreleri ve Davranışları

Sınıf	Süre	Davranış
1–3	5–10 dakika	Dinlediği konunun en belirgin yanlarını kavrar.
4–5	20–30 dakika	Dinleme kurallarını öğrenir. Dinlediği üzerinde soru soracak bir temele sahip olur.
6–8	50–60 dakika	Neden-sonuç ilişkisini kavrar. Dinlediği konunun önemini anlar.

Yukarıdaki tabloya göre 1–3. sınıflarda öğrenci sadece dinleme davranışını sergilerken diğer sınıf düzeylerinde dinleme sürecine eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi zihinsel faaliyetler de katılır. Demirel, Göğüş'ün yaptığı tasnife katılmakla birlikte ortaokul öğrencisinin 40-50 dakika dinleyebileceğini belirtmektedir. Cemiloğlu da ortaokuldaki dinleme süresini 40–50 dakika olarak ifade etmektedir.

Kavcar vd. ise dinleme süresini ilkökul için vermekte, ortaokul öğrencilerinin dinleme süreleri hakkında herhangi bir bilgi sunmamaktadır. Sınıf düzeylerine göre verilen dinleme sürelerinde 1, 2 ve 3. sınıflar birlikte ele alınırken 4 ve 5. sınıflar ayrı düşünülmüştür. Birinci kademe için yapılan süre dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 3: İlkokul İçin Dinleme Süreleri

Sınıf	Süre
1–3	3–10 dakika
4	10–15 dakika
5	15–20 dakika

Tabloya bakıldığında yapılan tasnifin 1998 taslak programdaki süre dağılımıyla aynı olduğu görülmektedir. Belirtilen bu sürelerin hangi kıstaslara göre belirlendiği, öğrencilerin hangi özelliklerinin dikkate alındığı ne programda ne de sıralanan kaynaklarda belirtilmiştir.

Okullardaki dinleme eğitimi çalışmalarından fayda sağlanabilmesi için hazırbulunuşluk, dikkat ve öğretmen rolü gibi yerine getirilmesi gereken birtakım şartlar söz konusudur. Derse başlamadan önce öğrenciler, dinleme için motive edilmelidir. Bu, dinlemenin ön şartıdır. Dikkati dağınık bir öğrencinin dinlediğini anlaması mümkün gözükmemektedir. Aynı zamanda öğretmen, iyi bir dinleyici olarak öğrencilere model olmalıdır. Kantemir bu noktayı:

“Öğretmen ders içi ve ders dışı çalışmalarında resmî ve özel temaslarında öğrencilerine dinleme konusunda iyi bir örnek olamıyorsa yetiştirdiği çocuklarda istenilen dinleme zevk, alışkanlık ve becerisini kolayca yerleştiremez.”

ifadesi ile vurgulamaktadır. Çocuklar, dinleme gücü bakımından birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Öğrenim boyunca bu farkı en aza indirmek, özellikle dinleme gücü yetersiz düzeyde olan öğrencileri yeterli düzeye çıkarmak için her fırsattan yararlanılmalıdır. Bunun için sınıflarda diğer becerilere yönelik yapılan etkinliklerde de dinleme çalışmaları yer almalı ve öğrenciler dinleme konusunda sürekli aktif hâle getirilmelidir.

Dinleme eğitiminin faydalı olabilmesi, amaca ulaşabilmesi için uyulması gereken ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Dinleme eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanmalıdır.
- ✓ Dinleme eğitimi için okulun ve öğretim programının her türlü imkânından yararlanılmalıdır.
- ✓ Dinleme eğitiminin başarılı olabilmesi için öğretmenin de iyi bir dinleyici olması gerekir.
- ✓ Dinleme eğitimindeki başarı, kullanılan öğretim yöntemi ve tekniklerinin içeriğine bağlıdır.
- ✓ Dinleme eğitiminde modern ve güncel öğretim araçlarından yararlanılmalıdır.

Yukarıdaki ilkeler incelendiğinde dinleme eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanması gerektiğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu ilk ilke, dinleme eğitiminin ön koşulu olarak da düşünülebilir.

İkinci ilke programla ilgilidir. Yeni Türkçe öğretim programında öğrencilerin dinleme sürecine etkin olarak katılmaları ve dinleme sürecinde aktif rol almaları hedeflenmektedir. Öğrenci pasif bir dinleyici olursa dinleme önce seçerek dinlemeye ve en sonunda da anlatılanları önemsememeye dönüşür. Bu yüzden öğrenciler dinleme sürecinin bir parçası olmalı ve sürece aktif olarak katılmalıdır. Dinleme eğitiminde öğrencinin aktif hâle getirilebilmesi için öğretmen, öğrenciye rehber olmalıdır. Dinleme bütün okul etkinliklerini kapsadığı için bu eğitim sadece Türkçe öğretmenin görevi sayılamaz ancak bu beceriyi kazanma yollarının öğretilmesi ve uygulanması daha çok Türkçe öğretmenine düşen bir görevdir. Bu rehberlik sürecinde Türkçe öğretmeni, ders içinde ve ders dışında iyi bir dinleyici olmalıdır. Öğretmenlerin, baskıcı bir ortamda çocukları ses çıkarmadan dinleme etkinliğine katmaları dinleme sürecini etkisiz kılmakta, aynı zamanda öğrencilerin dinlemede olumsuz bir tutum sergilemelerine yol açmaktadır. Dinleme becerileri öğretilirken öğretmenlerin açık ve net yönergeler vermeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen, öğrenciye rehberlik ederken genel anlamda davranışlarına özel anlamda da dinleme davranışlarına dikkat etmek zorundadır.

Dinleme eğitiminde öğretmenin yönlendirmelerine muhtaç bir konu da yöntem ve teknik seçimidir. Dinleme becerisinin öğrencilere başarılı bir şekilde kazandırılması için öğretmenin dinleme becerisi ile ilgili var olan yöntem ve teknikleri bilmesi, sınıf seviyesi ile şartlarına göre uygun yöntem ve tekniği seçerek kullanması gerekmektedir.

Etkinliklerin yapıldığı bir dinleme süreci, öğrenmeyi kalıcı hâle getireceği gibi öğrencilerin dinlemeyi bir alışkanlığa dönüştürmelerine de yardım edecektir.

Dinleme becerisinin eğitimle ilgili etkinlikler uygulanmadan önce öğrencilere, dikkat etmeleri gereken noktalar ile bu hususların etkinliklerin doğru uygulanması ve etkinlikten beklenenlerin gerçekleşmesi açısından önemi hatırlatılmalıdır.

Dinleme etkinliklerinin uygulanması sırasında öğrencilerin dikkat etmeleri gerekenler şunlardır:

1. Dinleme etkinlikleri sırasında öğrenciler yalnızca dinlemelidirler. Dinleme sırasında işitemedikleri ya da anlayamadıkları hususlarla ilgili soru sormaları konusunda öğrenciler uyarılmalıdır.
2. Dinleme sırasında kimi nedenlerden dolayı dikkatten kaçan noktalar üzerinde fazla durmamaları, metnin geri kalanını dikkatle dinlemeleri gerektiği öğrencilere açıklanmalıdır.
3. Öğrencilere, etkinlik sırasında dinleme öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenin her ikazına uymaları gerektiği söylenmelidir.
4. Öğrencilere, dinleme sırasında önemli gördükleri kısımları not almaları gerektiği belirtilmelidir.

Okullarda verilen dinleme eğitimi genel anlamda metinler vasıtasıyla gerçekleşir. Yapılan uygulamaların kapsamı, metnin öğretmen tarafından okunması ya da görsel/ işitsel bir araçtan dinletilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamanın çeşitlendirilmesi için de birkaç iş tanımı bulunan cümle okunup dinletilerek öğrencilerin bunu tekrar etmeleri istenir. Yanlış bir ad, bilgi veya açıklama geçen bir yazıyı dinletip doğruların bulunması sağlanabilir. Yazarını ya da şairini bulmak için bir öykü, oyun, şiir dinletilebilir. Bu çalışmalardan faydalanabilmek için öğrencilerin belirli bir edebî birikime sahip olmaları gerektiği unutulmamalıdır. Dinleme metinlerinin seçiminde hedef kitlenin seviyesine ilgi ve isteklerine cevap verecek nitelikte metinler seçilmelidir. Bu bağlamda temaya uygun ve farklı türde metinler seçilebilir. Dinleme çalışmalarında kullanılacak metinlerin yapısına da dikkat edilmelidir. Dinleme metinleri; cümlelerinin uzunluğu, anlamı bilinmeyen kelimelerinin sayısı, mesajlarının açıklığı vb. unsurlar göz önünde bulundurularak seçilmeli, öğrenci seviyesi göz ardı edilmemelidir. Dinleme çalışmalarından ancak bu şekilde, beklenen verim elde edilebilir.

Dinleme süreci; dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere üç aşamadan oluşur.

NOT!

Dinleme, algılamanın önemli unsurlarından biridir. Dinleme deneyimleri ise algılamaya giden süreç pekiştirir. Algılama sürecinde deneyimin önemi şu şekilde açıklanabilir: Kişinin beyninde o an işittiği şeyle ilgili bir deneyim yoksa işitilen ses anlamlandırılmayacaktır. O sesin ne sesi olduğuyla ilgili tahminleri de o sese yakın seslerle ilgili deneyimlerinden hareketle oluşturulacaktır. Bu tahminler ise kişisel değerlendirmeden öteye geçemeyecektir. İşte bundan dolayı kişinin önceki yaşantıları ve deneyimleri algılamayı doğrudan etkilemektedir. Deneyimlerin hafızada depolanması şu şekilde gerçekleşir:

NOT!

- a. Dikkat
- b. Sesleri ayırıştırma
- c. Dinleme
- d. Dinlediğini hafızadaki bilgilerle karşılaştırarak tanıma
- e. Anlama (öğrenme)

Güneş, öğrencinin dinleme sürecini yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmış Türkçe öğretim programı ışığında şöyle ifade etmektedir:

"Yapılandırıcı yaklaşımla Türkçe öğretimine göre dinlemenin amacı sadece dil ve iletişim becerilerini geliştirmek değildir. Dinleme aynı zamanda öğrenme, anlama, sosyal ve zihinsel bağımsızlık vb. becerileri geliştirmek için yapılmaktadır. Dinleme becerilerini geliştirmek için zihinsel sü-

reçlere ağırlık verilmektedir. Bunun için önce dinlemeye hazırlık yapılmaktadır. Bu hazırlık büyük oranda zihinsel hazırlık olmaktadır. Ardından öğrenci ön bilgileri ışığında dinlediği bilgileri incelemekte, seçmekte, düzenlemekte ve önceki bilgileriyle ilişkilendirmektedir. Bu zihinsel işlemler sonucunda oluşturulan bilgiler zihinsel yapıda yeniden düzenlenmektedir. Düzenleme sürecinde hem bilgilerin hem de zihinsel yapının yeniden düzenlenmesi yapılmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere dinleme planlı bir süreci içermektedir. Etkili dinleme dinlemeye hazırlanmayı, dikkati konu üzerinde toplamayı ve dinleme amacının belirlenmiş olmasını gerektirir. Dinlemeye hazırlık, gerekli ön şartlardan biridir.”

Demirel, dinleme eğitiminde izlenecek sırayı; dinleme öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere üç ana başlık altında ele almaktadır. Bu başlıklar altında yapılacakları şu şekilde sıralamaktadır:

Dinleme Öncesi

1. Tanıtma: Dinlenecek konu hakkında genel bilgi verilir.
2. Kestirme: Konu hakkında öğrencilerin tahminleri alınır. Dinlenecek metnin başlığı söylenerek içerik tahminlerinin sınırı daraltılır.
3. Yeni kelimelerin öğretimi: Dinlenecek metinde geçen yeni kelimeler ve gerekirse yeni cümle kalıpları öğretilir. Yeni öğrenilen kelimeler, bilinen cümle kalıplarıyla yeni öğrenilen cümle yapıları da bilinen kelimelerle verilir.
4. Amaçlı dinleme: Dinleme etkinliği amaçlı yapılmalıdır.

Dinleme Sırası

1. Öğretmen metni yüksek sesle okur.
2. Öğrencilerin, metni dinlerken farklı tonlama ve vurgulara dikkat etmesi sağlanır.
3. Öğrencilerden dinleme sonunda sorulacak sorulara cevap verebilmeleri için gerekli gördükleri yerleri not etmeleri istenir.

Dinleme Sonrası

1. Dinleme metniyle ilgili sorulara cevap verilir.
2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır.
3. Dinlenen metinle ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir.
4. Dinlenen metne uygun başlık önerilir.

Yine bazı araştırmacılar (Mastropieri, Scruggs, Robertson) dinleme aşamalarına çeşitli şekillerde ayırmışlardır.

Dinleme Öncesindeki Çalışmalar

Bu çalışmalar öğrencileri dinlemeye hazırlamayı amaçlar, bu hazırlığın hem fiziksel hem zihinsel boyutları vardır.

Fiziksel boyutlar:

1. Sınıfta sessizliğin sağlanması
2. Sınıftaki öğrencilerin sağlıklı olarak işitebileceği bir şekilde oturması, oturma planının buna göre ayarlanması
3. Sınıfın ne çok sıcak ne çok soğuk olması
4. Sınıf veya okul dışından gelebilecek seslere karşı önlem alınması

Bu fiziksel şartlar sağlandığında öğrencilerin işitmesi ve dolayısıyla rahat dinleyebilmesi sağlanmış olur.

Zihinsel boyutlar: Bu süreç motivasyon ve dikkat çekme şeklinde özetlenebilir. Öğrencilere konuyla ilgili sorular sorularak, resimler, fotoğraflar gösterilerek onların dinlemeye hazır hâle getirilmesidir. Böylelikle öğrencilerin dikkati çekilerek dinleme konusunda daha istekli hâle getireceklerdir.

Dinleme Sırasındaki Çalışmalar

Herhangi bir metin okunurken önemli görülen bölümler seçilir ve bunların altı çizilir ya da bu noktalar işaretlenir. Bir metni dinlerken önemli görülen hususların seçilerek bunların not edilmesi önemlidir. Burada öğrenciler, dinlediklerini kendi analiz yeteneklerine göre seçme aşamasını kendi kendilerine halledebileceği gibi öğretmen de önemli hususlarda onlara yardımcı olabilir.

Bu aşamada öğrenciler dinlediklerini analiz ederek başka deneyim ve bilgileriyle ilişkilendirir.

Dinleme Sonrasındaki Çalışmalar

Bu süreçte öğrenciler, dinleme öncesinde üzerinde konuşulan konular ve dinleme sırasında alınan notların yardımıyla, soru sorulmuşsa bu soruları cevaplandırma, dinlenen metni özetleme veya metnin değerlendirmesini yapma vb. çalışmalarla dinleme uygulamasından en üst düzeyde yararlanmaya çalışırlar. Öğretmen öğrencilere yönelttiği soruların dışında öğrencilerden de sınıftaki arkadaşlarına sorular yönelmelerini isteyebilir. Bu çalışma, dinlenen metnin en ince ayrıntısına kadar anlaşılıp kavranmasını ve sonraki dinleme çalışmalarında öğrencilerin daha dikkatli davranmalarını sağlar.

KPSS
2024
ÖABT

TÜRKÇE

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ
SORU
BANKASI

 PEGEM AKADEMİ

Komisyon

**ÖABT TÜRKÇE
TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI**

ISBN 978-625-6890-77-0

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

12. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Proje-Yayın: Deniz Şahan

Dizgi-Grafik Tasarım: İlnur Öztürk

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız,

Bu kitap, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi (ÖABT-Türkçe) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmeniz ve soruları kolaylıkla çözebilmeniz amacıyla farklı soru çeşitleri ile kendinizi geliştirmeniz sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuzluk etmek için hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlık aşamasında, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak şekilde ve ÖABT'de çıkan ve çıkacak sorularla paralel sorular içerecek nitelikte olması hedeflenmiştir.

Yedi ana bölümden oluşan kitabımızda, her biri ayrı konu başlıklarından oluşan toplamda 2025 soru içeren testler bulunmaktadır. Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan çözümlü anlatımları ve açıklamaları ile bu özgün sorular, ÖABT'de çıkacak sorularla konu ve tarz itibarıyla birebir örtüşmektedir. Ayrıca kitabımızda, testlerin karışık değil de konu başlıklarıyla ayrı ayrı verilmiş olması, hangi konuda eksikliğinizi olduğunu görmenizi ve konu anlatımlı kitabımıza başvurarak bu eksiklerinizi tamamlamanızı sağlayacak ve size yol gösterecektir.

Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

ALAN EĞİTİMİ

Dinleme Becerisi	1
Konuşma Becerisi	19
Okuma Becerisi	43
Okuma Eğitimi	69
Yazma Becerisi	73
Alan Eğitimi	97

TÜRKİYE TÜRKÇESİ DİL BİLGİSİ

Ses Bilgisi (Fonetik)	119
Yapı Bilgisi (Morfoloji)	131
İsimler (Adlar)	136
Zamirler (Adıllar)	142
Sıfatlar (Ön Adlar)	148
Zarflar (Belirteçler)	153
Edatlar ve Bağlaçlar	158
Karma Test	163
Fiiller (Eylemler)	169
Cümlenin Öğeleri	179
Cümle Bilgisi	184
Kelime Grupları	189
Karma Test	193

DİLBİLİM

Dilbilim	218
----------------	-----

TÜRK HALK EDEBİYATI

Halkbilimi	237
Anonim Halk Edebiyatı	243
Âşık Edebiyatı	254
Tekke-Tasavvuf Edebiyatı	266
Karma Test	278

ESKİ TÜRK EDEBİYATI

Aruz Vezni	302
Nazım Şekil ve Türleri	309
Edebî Sanatlar	315
Divan Şiirlerinin Yorumlanması	325
Divan Edebiyatı Şairleri	330
Divan Nesri	340
Karma Test	347

YENİ TÜRK EDEBİYATI

Metin Türleri	377
Edebiyat Akımları	382
Batı Edebiyatı Sanatçıları	388
Tanzimat Edebiyatı	396
Servetifünun ve Fecriâti Dönemi	408
Millî Edebiyat Dönemi	418
Karma Test	430
Beş Hececiler ve Memleketçi Şiir	446
Saf Şiir ve Yedi Meşaleciler	454
Garipçiler/ Birinci Yeni	459
Bağımsız Şairler	462
Maviciler ve Hisarcılar	467
İkinci Yeni	471
Toplumcu Gerçekçi Şiir	475
Yeni İslamcı Şiir/ Mistik Duyarlığı Öne Çıkaran Şiir	481
1980 Sonrası Şiir	486
Cumhuriyet Şiiri Karma Test	490
Millî Edebiyat Zevk Anlayışına Bağlı Roman-Hikâye	495
Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Roman-Hikâye	499
Bağımsız Roman - Hikâye Yazarları	504
Toplumcu Gerçekçi Roman-Hikâye	508
Post-Modern Roman Hikâye	513
Cumhuriyet Romanı Karma	519
Cumhuriyet Dönemi - Tiyatro	528
Cumhuriyet Dönemi - Öğretici Metinler	532
Karma Test	536

ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk Edebiyatı	562
-----------------------	-----

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Yabancılara Türkçe Öğretimi	585
Karma Test	590
Cevap Anahtarı	654

TEST I

1. Aşağıdakilerden hangisi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dinleme yöntemlerinden biri değildir?

- A) Katılımlı dinleme
- B) Katılımsız dinleme
- C) Seçici dinleme
- D) Not alarak dinleme
- E) Estetik dinleme

2. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme eğitimine yönelik kazanımlar hangi öğrenme alanı içinde yer almaktadır?

- A) Okuma
- B) Medya Okuryazarlığı
- C) Konuşma
- D) Dinleme/İzleme
- E) Sözlü İletişim

3. Türkçe öğretmeni dinleme/izleme etkinlikleri kapsamında öğrencilerine bir çizgi film izletmiş ve öğrencilerinden bu çizgi filmdeki örtülü anlamları tespit etmelerini ve bunları açıklamalarını istemiştir.

Bu etkinlik sürecinde Türkçe öğretmenin aşağıdaki kazanımlardan hangisini edindirmeye çalıştığı söylenebilir?

- A) Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
- B) Dinlediklerini/izlediklerini özetler.
- C) Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.
- D) Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
- E) Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

4. Aşağıdakilerden hangisi dinlenecek/izlenecek materyallerde bulunması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Süreye uygun olmak
- B) Millî, kültürel ve ahlaki değerlere uygun olmak
- C) Toplumdaki farklı sosyal anlayışları yansıtır nitelikte olmak
- D) Öğrencilerin seviyesine uygun olmak
- E) Öğrencilerin dil zevkini geliştirecek nitelikte olmak

5. "Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular." kazanımı dinleme sürecinin aşağıdaki aşamalarından hangisi ile doğrudan ilgilidir?

- A) İşitme
- B) Hatırlama
- C) Kavrama
- D) Değerlendirme
- E) Sentez

6. Dinleme süreciyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Dinleme eylemi işitme ile başlar.
- B) Dinlemede, dinleyici açısından seçicilik söz konusudur.
- C) Dinleme sürecinin son basamağı ilişki kurmadır.
- D) Kavrama, dinleyicinin aldığı mesajı çözümlenme sürecidir.
- E) Konuşmaya tepki göstermek dinleme sürecinin bir parçasıdır.

7. Aşağıdakilerden hangisi bir konferanstaki etkili dinleyicinin davranışlarından değildir?

- A) Ön bilgilerini kullanmak
- B) Anlaşılmayan hususları anında sormak
- C) Beden dili ile geri bildirimde bulunmak
- D) Not alarak dinlemek
- E) Ana noktaları yakalamaya çalışmak

8. Aşağıdakilerden hangisi dinleme öncesinde yapılabilecek uygulamalardan biri değildir?

- A) Sınıfta sessizliği sağlama
- B) Motivasyonu sağlama
- C) Öğrencilere gereken açıklamaları yapma
- D) Önemli noktaları not alma
- E) Dinleme için sağlıklı bir işitme ortamı sağlama

9. Aşağıdakilerden hangisi "Dinledikleri/ izledikleriyle ilgili çıkarımlar yapar." **kazanımını gerçekleştirmeye yönelik bir çalışma değildir?**

- A) Yönergeleri takip etme
- B) Karşılaştırma
- C) Neden-sonuç ilişkisi kurma
- D) Benzetmeleri çözümlenme
- E) Örneklendirme

10.

- Medya metnindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır.
- Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.

Bu açıklamalar aşağıdaki kazanımlardan hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
- B) Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
- C) Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.
- D) Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
- E) Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

11. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre dinleme becerisiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

- A) Dinleme metnlerinde metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzeltme yapılabilir.
- B) Aynı temada birden fazla dinleme/izleme metnine yer verilecekse bunların türleri farklı olmalıdır.
- C) Dinleme metinleri estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.
- D) Dinleme metinleri millî, kültürel, ahlaki değerlere uygun olmalıdır.
- E) Her temada en az iki dinleme/izleme metni yer almalıdır.

12. Aşağıdakilerden hangisi dinlemede kavramayı **desteklemez?**

- A) Dinlenen konunun bir kısmına odaklanma
- B) Dinleme amacını belirleme
- C) Önceki bilgileri harekete geçirme
- D) Dinleme süreciyle ilgili değerlendirme yapma
- E) Uygun dinleme tekniklerini kullanma

13. İletişim süreci içerisinde en fazla kullanılan dil becerisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinleme
- B) Konuşma
- C) Okuma
- D) Yazma
- E) Beden dili

14. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

- A) Her temada en az bir dinleme/izleme metni bulunmalıdır.
- B) Dinleme/izleme metinleri ders kitabında ve öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
- C) Dinleme/izleme metni okuma metnlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
- D) Dinleme/izleme metinleri amaç ve kazanımlara uygun olmalıdır.
- E) Dinleme metnlerinde metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzeltme yapılabilir.

15. Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri/ izlemeleri istenir.

Bu uygulama aşağıdaki dinleme/izleme yöntem ve tekniklerinden hangisine aittir?

- A) Eleştirel dinleme
- B) Katılımlı dinleme
- C) Yaratıcı dinleme
- D) Seçici dinleme
- E) Katılımsız dinleme

16. Sunulan bilginin konuşmacının kişisel duygu ve düşüncelerini mi yansıttığı, yoksa bilimsel verilere ve gözlemlere mi dayandığı analiz edilir.

Bu uygulama aşağıdaki dinleme/izleme yöntem ve tekniklerinden hangisine aittir?

- A) Eleştirel dinleme
- B) Katılımlı dinleme
- C) Yaratıcı dinleme
- D) Seçici dinleme
- E) Katılımsız

17. Dinleme becerisiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Dinleme ilk kazanılan dil becerisidir.
- B) Dinleme süreci değerlendirme ile başlar.
- C) Dinleme isteğe bağlı bir süreç değildir.
- D) Dinleme becerisine ilk defa 2006 Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilmiştir.
- E) Türkçe Öğretim Programı'nda dinleme; dil becerileri altında yer alır.

18. Öğrencilere 'sandal, gemi, feribot, sal' gibi aynı kavram alanına giren kelimeler verilir. Onlardan bu kelimelerin ortak ve birbirinden farklı yönlerini belirleyerek kelimeleri tanımlamaları istenir.

Bu etkinlik aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

- A) Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
- B) Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
- C) Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.
- D) Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
- E) Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

19. Dinlenen/izlenen metinde belirlenen bir sorun, çizilen bir balık kılıcı şeklinin başına yazılır. Her bir alt sorun balığın bir kılıcıymış gibi yerleştirilir. Böylece ana sorunun ortaya çıkmasına sebep olan alt sorunlar belirlenerek çözüm önerilerinde bulunulur.

Bu etkinlik aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

- A) Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
- B) Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
- C) İpuçlarından hareketle dinlediklerine/izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.
- D) Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
- E) Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.

20. Sağlıklı dinlemenin basamakları, aşağıdakilerden hangisinde doğru bir sırayla verilmiştir?

- A) İşitme - kaydetme - duyma
- B) Mesajın gönderilmesi - işitilmesi - anlamlandırılması
- C) Mesajın kodlanması - dönüt verilmesi - saklanması
- D) Konuşmanın gerçekleşmesi - anlamının oluşması - kodlama
- E) Mesajın kodlanması - ön bilgilerle birleşme - dönüt.

ÇÖZÜMLER

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, "Dinleme stratejilerini uygular." kazanımının açıklamasında yer alan açıklamalar şunlardır:

5. sınıf → "Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar."

6. sınıf → "Katılımlı, katılımsız, grup hâlinde ve not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar."

7. sınıf → "Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar."

8. sınıf → "Seçici, yaratıcı, eleştirel, empati kurarak, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar."

Buna göre, "katılımlı, katılımsız, seçici, not alarak dinleme" türleri programda yer verilen dinleme türleri arasındadır, "estetik dinleme" türü programda yer almamaktadır.

Cevap E

2. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında öğrenme alanları (1) Dinleme/İzleme, (2) Konuşma, (3) Okuma, (4) Yazma olmak üzere dört ana başlık altında düzenlenmiştir.

Cevap D

3. Öncüde verilen açıklamada öğretmenin dinleme/izleme metninin içeriğine yönelik bir etkinlik gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Dinleme/izleme metninde yer alan örtülü anlamların tespit edilmesi, metnin içeriğini değerlendirmeye almakla mümkün olduğundan bu etkinlikle öğretmenin "Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir." kazanımını edindirmeye çalıştığı ifade edilebilir.

Cevap E

4. Dinleme/izleme metinlerinde ideolojik unsurlar yer almalıdır. Dinlenecek/izlenecek materyallerin içeriğin de bulunması gereken özellikler şu şekildedir:

- Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçlarına ve temel ilkelere uygun olmalıdır.
- Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
- Siyasi kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
- Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.

- İnsan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
- Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
- İşlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
- Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
- Dinleme metinlerinde, metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
- Aynı temada birden fazla dinleme/izleme materyali ne yer verilecekse bunların türleri farklı olmalıdır.
- Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, ha yal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
- Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.

Cevap C

5. Dinleme sürecinde değerlendirme aşamasında konuşmacının söylediklerini yorumlama, ön bilgilerle ve başka kaynaklarla karşılaştırma söz konusudur. Bu aşamada konuşmadaki iletiye özü, önemi, niteliği ve niceliği üzerinden değer biçilmekte ve iletiyi oluşturan gerçekler ile konuşmacının yorumu birbirinden ayrılmaktadır.

Cevap D

6. Dinleme/izleme süreci ilgi, işitme, kavrama, dinleme, değerlendirme, tepki aşamalarından oluşur. Dinleme sürecinin son aşaması tepki/karşılıktır.

Cevap C

7. İyi bir dinleyici dinlediği konuşmada anlaşılmayan hususları konuşmanın sonunda sormalıdır.

Cevap B

8. Önemli kısımları not almak dinleme sırasında yapılacak bir çalışmadır. Sınıfta sessizliği ve motivasyonu sağlama, öğrencilere gereken açıklamaları yapma, dinleme için sağlıklı bir işitme ortamı sağlama dinleme öncesi yapılabilecek çalışmalardır.

Cevap D

9. Çıkarım yapma metinde verilenlerden hareketle arka plandaki anlam ve ilişkileri belirlemek için yapılan bir eylemdir. Yönergeleri takip etme çıkarımda bulunmadan dinleyicinin söylenenleri bire bir uyguladığı bir çalışmadır.

Cevap A

10. Medya metnindeki örtülü anlamı belirlemesi ve medya metnininin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması” açıklamalarında dinlenen/izlenen bir metnin içeriğine yönelik yargılar söz konusudur. Buna göre, verilen açıklamalar “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.” kazanımıyla doğrudan ilişkilidir.

Cevap A

11. Türkçe Öğretim Programı’nda dinleme/izleme metnlerinin nitelikleri belirlenmiştir. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler bu nitelikler arasındadır. Bu nitelikler arasında bir temada en az iki dinleme/izleme metnin yer alması gerektiğine dair bir açıklama yoktur.

Cevap E

12. Dinlenen konunun bir kısmına odaklanma, dinleme sırasında konuyu bir bütün olarak kavramayı zorlaştıracığından kavramayı engeller.

Cevap A

13. İnsanlar günlerinin büyük bir bölümünü başkalarını dinleyerek geçirirler. Bu bakımdan iletişim süreci içerisinde en fazla kullanılan dil becerisi dinlemedir.

Cevap A

14. Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler doğrudur. Programda, “Dinleme/izleme metinleri ders kitabında ve öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.” şeklinde bir yönerge yer almaktadır.

Cevap B

15. Seçici dinleme, dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/izlenmesidir. Seçici dinleme/izleme aşağıdaki şekillerde uygulanabilir:

1. Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri/izlemeleri istenir.
2. Dinleme/izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/izlenenlerden bir veya birkaç bölüm/ konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/izlenir.

Örneğin; hazırlanan bir karşılıklı konuşmada (öğretmen-öğrenci, doktor-hasta, satıcı-müşteri vb.) tarafların bir birlerinin konuşmalarından seçme yapmaları ve bunları sınıfta değerlendirmeleri istenir.

Cevap D

16. Eleştirel dinlemede amaç öğrencilere dinledikleri/izledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayarak kendi doğrularını buldurmaktır. Sunulan bilginin konuşmacının kişisel duygu ve düşüncelerini mi yansıttığı, yoksa bilimsel verilere ve gözlemlere mi dayandığı hızlı bir şekilde analiz edilmelidir. Bunun için öğrencilerin konuya yönelik olarak aşağıdaki soruları sorma becerisini kazanmış olmaları gerekmektedir.

1. Konuşmacının amacı nedir?
2. Konuşmacı konuyla ilgili yeterli bilgi ve birikime sahip mi?
3. Verilen bilgiler güncel ve geçerli midir?
4. Konu tarafsız bir bakış açısıyla mı ele alınıyor?
Eleştiriler doğru mu?
5. Alternatif çözüm önerileri sunuluyor mu?
6. Çözüm önerileri bilimsel mi?

Cevap A

17. Dinleme ilgi ile başlayan, isteğe bağlı bir süreçtir. Dinleme becerisine ilk defa 1968 İlkokul Müfredat Programı’nda yer verilmiştir. Türkçe Öğretim Programı’nda dinleme becerisi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmıştır. Dinleme ilk kazanılan dil becerisidir.

Cevap A

18. Verilen etkinlik aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanma kazanımına yönelik uygulamalar içermektedir.

Cevap B

19. Verilen etkinlik dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretme kazanımına yönelik uygulamalar içermektedir.

Cevap B

20. İşitme ve duyma aynıdır, kaydetme ise sıra olarak yanlıştır. Anlamanın gerçekleşmesinde dönüt şart değildir. Bu sebeple C ve E şıkları yanlıştır. Kodlama, anlamadan öncedir. Dinlemede mesaj gönderilir, işitilir ve anlamlandırılır.

Cevap B

TEST 2

1. Dinlenilenin anlamlandırılmasını sağlayan pek çok faktör vardır. Bunlardan biri de beden dili ve özellikle göz iletişimidir.

Aşağıdakilerden hangisi, dinlediğini anlamada göz iletişiminin sağladığı yararlarından değildir?

- A) Dönüt sağlama
B) Beden dilini yorumlama
C) Sözsüz ipuçlarını fark etme
D) İletişimi sürdürme
E) Kodlamayı sağlama

2. Dinlenilenden anlam çıkarma, zihinsel bir süreçle gerçekleşir.

Dinlediğini zihinde anlamlandırmada en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dikkat
B) Dinleme süresi
C) Konuşmacı
D) Ortam
E) Dinleme amacı

3. Dinlediğini anlamada aşağıdakilerden hangisi ortamdaki kaynaklanan etkenlerden biri değildir?

- A) Fiziksel durum
B) Algı
C) Oturma düzeni
D) Sıcaklık
E) Konuşmacının konumu

4. Dinleme becerisini geliştirmede kullanılan yöntemlerden biri olan, ilgi çekme, dinleme, canlandırma, geliştirme ve kodlama basamaklarını içeren yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bloom taksonomisi
B) ELVES
C) Birleştirilmiş öğretim süreci
D) Sürece dayalı dinleme
E) Tam öğrenme

5. Aşağıdakilerden hangisi dinlediğini anlamada dinleyiciden kaynaklanan etkenlerden biri değildir?

- A) Motivasyon
B) İlgi ve ihtiyaç
C) Dikkat
D) Algıda seçicilik
E) Gürültü

6. Aşağıdakilerden hangisi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda geçen "Dinlediği/izlediği hikâyeye edici metinleri canlandırır." kazanımına yönelik bir etkinlikte kullanılmaz?

- A) Anı
B) Fabl
C) Destan
D) Tiyatro
E) Mizahi fıkra

7. Ana dili edinim sürecinde dinleme ve konuşma iki temel bileşendir. Konuşmayı edinmenin temelinde dinleme vardır.

Aşağıdaki konuşma unsurlarından hangisi dinlemeyle kazanılmaz?

- A) Dilin gramerini edinme
B) Vurgu
C) Tonlama
D) Durak
E) Beden dili

8. Aşağıdakilerden hangisi, Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen dinleme stratejilerinden değildir?

- A) Seçici dinleme
B) Betimleyici dinleme
C) Grup hâlinde dinleme
D) Yaratıcı dinleme
E) Not alarak dinleme